

२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजनेतर)
या मुख्य लेखाशिर्षाखाली नव्याने तयार करण्यांत आलेल्या
उपलेखाशिर्षामधून खर्च करण्याची अनुज्ञेयता...

महाराष्ट्र शासन

परिपत्रक

क्र.एससीआय-०४/२०१२/प्र.क्र.५८/म-११

महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ०९ मे, २०१२

वाचा : केंद्र शासनाचे पत्र क्र.३२-७/२०११-एनडीएम-१, दि.१६/१/२०१२

परिपत्रक :

केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारसीनुसार नैसर्गिक आपत्तीचा मुख्यत्वा करण्यासाठी "राज्य आपत्ती प्रतिक्रिया निधी" (State Disaster Reponse Fund- SDRF) मंडित करण्यांत आला आहे. सदर राज्य आपत्ती प्रतिक्रिया निधीची मानके आता केंद्र शासनाने दि. १६ जानेवारी, २०१२ च्या पत्रांमध्ये सुधारित केली आहेत. त्याची प्रत सदर परिपत्रकासोबत जोडण्यांत आली आहे. त्याअनुषंगाने सध्या अस्तित्वात असलेल्या लेखाशिर्षामधून वर्ष २०१२-१३ मध्ये केंद्र शासनाने ठरविलेल्या आपत्तीकडिता तसेच केंद्र शासनाच्या मानकानुसार करण्यांत आलेला खर्च वेगळ्या वर्गीकृत व्हावा यासाठी "२२४५- नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजनेतर) " या मुख्य लेखाशिर्षाखाली असलेल्या उपलेखाशिर्षामध्ये केवळव्यवस्था करण्यांत आले असून, काही नवीन उपलेखाशिर्षादेखील निर्माण करण्यांत आले आहेत. त्यामध्ये खालील दोन मुख्य गट निर्माण करण्यांत आले आहेत.

(९१) - राज्य आपत्ती प्रतिक्रिया निधीच्या मानकानुसार होणारा खर्च,

(९२) - राज्य आपत्ती प्रतिक्रिया निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त होणारा खर्च,

२. "२२४५-नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजनेतर) "या मुख्य लेखाशिर्षाखाली असलेल्या उपलेखाशिर्षामधून रक्कम खर्च करण्याबाबतची अनुज्ञेयता खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यांत आली आहे:-

अ. क्र.	उपलेखाशिर्ष	निर्धारित केलेली नैसर्गिक आपत्ती	मानके
१.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह-सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिक्रिया निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०१) सेवक-भत्ता, मृत व्यक्तीच्या कुटुंबियांना सहाय्य व अखर्मींना मदत ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ००१२)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. १ (a) ते (e) अनुसार अनुज्ञेय

२.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०२) राहत केंद्रांमध्ये निवारण, अन्न, चरब, औषधे, इत्यादींचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ००२१)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/२०११- NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र.३(अ) अनुसार अनुज्ञेय
३.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०३) जनावरांच्या छावण्यांमध्ये चारा, पाणी, औषधे यांचा पुरवठा आणि छावण्यांपर्यंत सव्याच्या वाहतुकीचा खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ००७५)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र.६ (ii) ते ६ (v) अनुसार अनुज्ञेय.
४.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०४) इतर बाबी ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ००८४)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाच्या सुधारित मानकानुसार इतर उपलेखाशीर्षामधून उभा बाबींना निधी देता येणार नाही अशा बाबींसाठी सदर उपलेखाशीर्षामधून निधी देता येईल. उदा. सुधारित मानका मधील अ.क्र. २(अ), २(ब), ३(ब), ४(अ), ४(ब), ४(क) कनिष्ठ अनुज्ञेय
५.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४३४)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र.५ (i) (B) व ५ (ii) अनुसार अनुज्ञेय.
६.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०६) मृत जनावरांऐवजी पशूधन खरेदीसाठी अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४४३)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र.६ (i) अनुसार अनुज्ञेय.
७.	०१ अवर्षण १०२ पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०१) पिण्याच्या पाण्याचा आकस्मिक निकडीचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ००९३)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र.३(क) अनुसार अनुज्ञेय

८.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च. (१२)(०१) रोख भत्ता, मृत व्यक्तीच्या कुटुंबियांना सहाय्य व अन्नमीना मदत ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २०८७)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाच्या मानकाहून अधिक मदत राज्य शासमाने निर्धारित केलेली असल्यास, अधिक असणारी रक्कम या उपलेखावर्षीमधून देण्यात येईल.
९.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०२) राहत केंद्रामध्ये निवारा, अन्न, वस्त्र, औषधे, इत्यादींचा पुरवठा ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २०९६)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाच्या मानकाहून अधिक मदत राज्य शासमाने निर्धारित केलेली असल्यास, अधिक असणारी रक्कम या उपलेखावर्षीमधून देण्यात येईल.
१०.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०३) गृहनिर्माण ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१०२)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.
११.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०४) शैक्षणिक सवलती ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१११)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.
१२.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०५) औषधांचा पुरवठा ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१२२)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.
१३.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०६) बियाणे, रासायनिक खते व शेतीची अचजारे यांचा पुरवठा ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१३१)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.

१४.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०७) वैरणीचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ११४९)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.
१५.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०८) इतर बाबी ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१५८)	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.
१६.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०९) पिक मुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१६७)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाच्या मानकाहून अधिक मदत राज्य शासनाने निर्धारित केलेली असल्यास, अधिक असणारी रक्कम या उपलेखाशीर्षामधून देण्यात येईल.
१७.	०१ अवर्षण १०१ अनुग्रह सहाय्य (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(१०) मृत जनावरांऐवजी पशुधन खरेदीसाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१६९)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाच्या मानकाहून अधिक मदत राज्य शासनाने निर्धारित केलेली असल्यास, अधिक असणारी रक्कम या उपलेखाशीर्षामधून देण्यात येईल.
१८.	०१ अवर्षण १०२ पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) पिण्याच्या पाण्याचा आकस्मिक निकडीचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१८५)	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाने निर्धारित कालावधीपेक्षा अधिक कालावधी साठी टंचाई असल्यास केवळ नैसर्गिक आपत्तीमुळे निर्माण झालेल्या टंचाईच्या कामांसाठी राज्य कार्यकारी समितीच्या भाष्येनंतर निर्धारित कामांकरिता या उपलेखाशीर्षामधून निधी अनुज्ञेय. पाणी पुरवठ्याच्या नियमित बाजारांसाठी या उपलेखाशीर्षामधून निधी अनुज्ञेय राहणार नाही.
१९.	०१ अवर्षण ००१ संचालन व प्रशासन (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) इतर खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २५२३) दत्तमत	अवर्षण (drought)	राज्य शासनाच्या शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय.

२०.	०१ अवर्षण ००१ संचालन व प्रशासन (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (१२)(०१) न्यायालयाच्या आदेशानुसार खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २५३२) भारित	अवर्षण (drought)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-२, दि. १६/१/१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ३(a) ते (c) अनुसार अनुज्ञेय
२१.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (११) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (११)(०१) रोख भत्ता, मृत व्यक्तींच्या कुटुंबियांना सहाय्य व जखमींना मदत ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) २२४५ ०१५५)	पूर (Flood), चक्रीवादळे (Cyclonic) सुनामी (Tsunami) गारपीट (Hailstorm), भूस्खलन (Landslide) हिमलोट (avalanche) ढगफुटी (Cloudburst) टोळ्याळ (pest attack) आग (Fire)	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-२, दि. १६/१/१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ३(a) ते (c) अनुसार अनुज्ञेय
२२.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (११) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (११)(०२) राहत केंद्रांमध्ये निवारा, अन्न, वस्त्र, औषधे इ. चा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०२१७)		केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-२, दि. १६/१/१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ३(a) अनुसार अनुज्ञेय
२३.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (११) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (११)(०३) जनावरांच्या छावण्यामध्ये वैरण, पाणी व औषधे यांचा पुरवठा आणि छावण्यांपर्यंत चान्याच्या वाहतुकीचा खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०२३५)		केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-२, दि. १६/१/१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ६ (ii) ते ६ (v) अनुसार अनुज्ञेय
२४.	०२ पूर चक्रीवादळे इ. १०१ अनुग्रह सहाय्य (११) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (११)(०४) इतर बाबी ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०२४४)	-	केंद्र शासनाच्या सुधारित मानकानुसार इतर अवलेखनीय बाबींमधून उक्त बाबींना निधी देता येणार नाही अशा बाबींसाठी उदा. सुधारित मानका मधील अ.क्र. २(a), २(b), ३(b), ४(a), ४(b), ४(c) करिता अनुज्ञेय राहिल.

२५.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४५२)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ५ (i) (B) व ५ (ii) अनुसार अनुज्ञेय.
२६.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०६) नैसर्गिक आपत्तीमुळे अनुज्ञेय विभागातील आपत्तीग्रस्त पात्राभूत सुविधांच्या तत्वादीच्या कल्पनांच्या दुरुस्ती/ पुनर्स्थापनेसाठी खर्च ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४६१)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२- ७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. १० अनुसार अनुज्ञेय.
२७.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११३ घरांची दुरुस्ती/ पुनर्बांधणी यासाठी सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०९) घरांची दुरुस्ती/पुनर्बांधणी यासाठी सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०२७१)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ९ अनुसार अनुज्ञेय.
२८.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११५ जमिनीतील वाळू चिकणमाती व क्षार काढून टाकण्यासाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०९) शेतकऱ्यांना जमिनीतील वाळू चिकणमाती व क्षार काढून टाकण्यासाठी सहाय्य. झोंगराळ भागातील शेतीवरील गाळ काढणे. मास्य संयर्जन क्षेत्रातील गाळ काढणे व ती पूर्ववत करून त्याची दुरुस्ती करणे. ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ १०२९१)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ५ (i) (A) (a), (b), (c) व (d) अनुसार अनुज्ञेय.
२९.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११७ पशुधन खरेदीसाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०९) मृत जनावरांपेवजी पशुधन खरेदीसाठी अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०३१५)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२- ७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ६ (i) अनुसार अनुज्ञेय.
३०.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११८ हानी पोहोचलेल्या होड्या व मासेमारी साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे यासाठी सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०९) हानी पोहोचलेल्या होड्या व मासेमारी साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे तसेच मासे बियाणे यासाठी सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ०३२४)	- " -	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२- ७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ७ (i) व ७ (ii) अनुसार अनुज्ञेय.

३१.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११९ हानी पोहोचलेली हत्यारे व साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे यासाठी हस्तकला/हातमान कारागिरांना सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकांनुसार स्वर्ध (९१)(०१) हानी पोहोचलेली हत्यारे व साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे तसेच कच्चा, प्रक्रियाधीन व तयार मालाच्या नुकसानीसाठी कारागिरांना सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५०३३३)	- " -	केंद्र शासनार्थ पत्र क्र. ३२- ७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानक अ.क्र. ८ अनुसार अनुज्ञेय.
३२.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त स्वर्ध (९२)(०१) रोकू भत्ता, मृत व्यक्तींच्या कुटुंबियांना सहाय्य व अस्वर्मींना मदत ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २१९४)	१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून) २. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.	१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा स्वर्ध या उक्तेछात्रीर्षामधून अनुज्ञेय. २. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणाऱ्या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३३.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त स्वर्ध (९२)(०२) पुरामुळे बाधित झालेल्या व्यक्तींच्या पुनर्वसनाकरीता रस्ते व घरे इ. बांधण्यासाठी संपादन केलेल्या/अधिगृहित केलेल्या जमिनीबद्दल नुकसान भरपाई देणे ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२०२)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३४.	०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त स्वर्ध (९२)(०३) पुरामुळे बाधित झालेल्या व्यक्तींच्या गृहनिर्माणासाठी जमिनीचा विकास करण्याकरीता स्वर्ध ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२११)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय

३५.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०४) पुरामुळे बाधित झालेल्या व्यक्तींच्या पुनर्वसनाकरिता रस्ते, पाणी पुरवठा, शाळा, जमिनी, विस्तृत पुरवठा इ. नागरी सुविधांवरील खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२२९)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३६.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०५) वैयक्तिक सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२३६)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३७.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०६) सहित केंद्रांमध्ये निवारा, अन्न, वस्त्र, औषधे इत्यादींचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ ३२४७)	१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)	१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केलेल्या केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षानधून अनुज्ञेय.
		२. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.	२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३८.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०७) बियाणे, रासायनिक खते व शेतीची अवजारे यांचा पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२५६)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
३९.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०८) वैयक्तिक पुरवठा ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२६५)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय

४०.	०२ पूर, चक्रीवादळे इ. १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०९) इतर बाबी ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२७४)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
४१.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(१०) आपत्ती निव्वस्त्या संदर्भात शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांना प्रशिक्षण ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२८३)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
४२.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(११) आपत्ती निवारणासंदर्भातील आवश्यक साधनसामग्री ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २२९२)	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
४३.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(१२) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३०९)	१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)	१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलब्धतांशीच अनुज्ञेय.
		२. बरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.	२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
४४.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(१३) नैसर्गिक आपत्तीमुळे अनुज्ञेय विभागातील आपत्तीग्रस्त पायाभूत सुविधांच्या तातडीच्या स्वरूपाच्या दुरुस्ती/पुनर्स्थापनेसाठी खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३१८)	१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)	१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलब्धतांशीच अनुज्ञेय.
		२. बरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.	२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय

४५.	<p>०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११३ घरांची दुरुस्ती/पुनर्बांधणी यासाठी सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) घरांची दुरुस्ती/पुनर्बांधणी यासाठी सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३२७)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून) २. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१.केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय. २.केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
४६.	<p>०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११४ शेतीविषयक अवजारे खरेदी करण्यासाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) शेतीविषयक अवजारे खरेदी करण्यासाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३३६)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून) २. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१.केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय. २.केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
४७.	<p>०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११५ जमिनीतील वाळू चिकणमाती व क्षार काढून टाकण्यासाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च. (९२)(०१) शेतकऱ्यांना जमिनीतील वाळू चिकणमाती व क्षार काढून टाकण्यासाठी सहाय्य. डोंगराळ भागातील शेतीवरील गाळ काढणे. मत्स्य संवर्धन क्षेत्रातील गाळ काढणे व ती पूर्ववत करून त्याची दुरुस्ती करणे. ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३४५)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून) २. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१.केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय. २.केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
४८.	<p>०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी ११६ हानी पोहोचलेल्या नलिका कूप, पंप सेट इत्यादींच्या दुरुस्तीसाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) हानी पोहोचलेल्या नलिका कूप, पंप सेट इत्यादींच्या दुरुस्तीसाठी शेतकऱ्यांना सहाय्य ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३५४)</p>	<p>राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)</p>	<p>राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>

४९.	<p>०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी ११७ पशुधन खरेदीसाठी शेतक-यांना सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) मृत जनावरांपेवजी पशुधन खरेदीसाठी अल्प व अल्पभूधारक शेतक-यांना सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३६३)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)</p> <p>२. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळेवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय.</p> <p>२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
५०.	<p>०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी ११८ हानी पोहोचलेल्या होड्या व मासेमारी साधनसामग्री यांची दुरुस्ती / ती नव्याने पुरविणे यासाठी सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) हानी पोहोचलेल्या होड्या व मासेमारी साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे तसेच मासे बियाणे यासाठी सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३७२)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)</p> <p>२. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळेवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय.</p> <p>२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
५१.	<p>०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी ११९ हानी पोहोचलेली हत्यारे व साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे यासाठी हस्तकला/हातमाग कारागिरांना सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) हानी पोहोचलेली हत्यारे व साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ती नव्याने पुरविणे तसेच कच्चा, प्रक्रियाधीन व तयार-मालाच्या नुकसानीसाठी कारागिरांना सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३८१)</p>	<p>१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून)</p> <p>२. वरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळेवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.</p>	<p>१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय.</p> <p>२. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणा-या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>
५२.	<p>०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी. १२२ हानी पोहोचलेल्या पाटबंधारे व पूरनियंत्रण बांधकामाची दुरुस्ती व ती पूर्ववत करणे (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०१) हानी पोहोचलेल्या पाटबंधारे व पूरनियंत्रण बांधकामाची दुरुस्ती व ती पूर्ववत करणे. ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २३९२)</p>	<p>राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)</p>	<p>राज्य शासनाच्या धोरणानुसार १००% निधी अनुज्ञेय</p>

५३.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी. ८००, इतर खर्च (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) इतर खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४०७) दत्तमत	१. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता (अवर्षण व भूकंप वगळून) २. बरील आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली आपत्ती.	१. केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिक दर राज्य शासनाने सुनिश्चित केल्यास केंद्र शासनाच्या दरापेक्षा अधिकचा खर्च या उपलेखाशीर्षामधून अनुज्ञेय. २. केंद्र शासनाच्या आपत्तीत न बसणाऱ्या आपत्तीकरिता राज्य शासनाच्या दरानुसार १००% निधी अनुज्ञेय
५४.	०२ पूर, चक्रीवादळे इत्यादी ८००, इतर खर्च (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) इतर खर्च ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४१६) भारित	राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीसाठी (अवर्षण व भूकंप वगळून)	राज्यशासनाच्या धोरणानुसार निधी अनुज्ञेय
५५.	०६ भूकंप १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०१) भूकंपग्रस्तांसाठी सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४७२)	भूकंप	केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ३२-७/२०११-NDM-१, दि.१६/०१/२०१२ सोबतच्या सहपत्रातील सुधारित मानकानुसार अनुज्ञेय.
५६.	०६ भूकंप १०१ अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२)(०१) भूकंपग्रस्तांसाठी सहाय्य ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२४५ २४८१)	भूकंप	मानकाव्यतिरिक्त खर्चासाठी अनुज्ञेय.
५७.	८० सर्वसाधारण ८०० इतर खर्च (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१)(०१) शोध, बचावकार्य व लोकांना सुरक्षित स्थळी हलविण्यासाठी आपत्तीच्या प्रतिसादासाठी (संपर्क साधनांसह) खरेदी करावयाची साधनसामग्री (आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या ५ % मर्यादेपर्यंत) ३१ सहायक अनुदान (वेतनेतर) (२२४५ २४९९)	अवर्षण (drought) पूर (Flood) चक्रीवादळ (Cyclone) त्सुनामी (Tsunami) गारपीट Hailstorm), भूस्खलन (Landslide) हिमलोट (avalanche) ढगफुटी Cloudburst) टोळघोड (pest attack) आग (Fire) भूकंप (Earthquake)	शोध, बचावकार्य व लोकांना सुरक्षित स्थळी हलविण्यासाठी आपत्तीच्या प्रतिसादासाठी (संपर्क साधनांसह) खरेदी करावयाची साधनसामग्री (आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या ५ % मर्यादेपर्यंत)

५८.	८० सर्वसाधारण ८०० इतर खर्च (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (१२)(०१) शोध, बचावकार्य व लोकांना सुरक्षित स्थळी हलविण्यासाठी आपत्तीच्या प्रतिसादासाठी (संपर्क साधनांसह) खरेदी करावयाची साधनसामग्री (आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या ५% मर्यादेपुढील खर्च) ३१ सहायक अनुदान (वेतनेतर) (२२४५ २५०५)	सर्व आपत्तीकरिता	शोध, बचावकार्य व लोकांना सुरक्षित स्थळी हलविण्यासाठी आपत्तीच्या प्रतिसादासाठी (संपर्क साधनांसह) खरेदी करावयाची साधनसामग्री (आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या ५% मर्यादेपुढील खर्च असल्यास)
५९.	८० सर्वसाधारण ८०० इतर खर्च (१२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (१२)(०२) राज्य आपत्ती संघटनेचे प्रशिक्षण व बळकटीकरण करणे तसेच जिल्हा व राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन योजना तयार करणे (१००% केंद्राचे अनुदान) ३१ सहायक अनुदान (वेतनेतर) (२२४५ २५१४)	केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या आपत्तीकरिता	राज्य आपत्ती संघटनेचे प्रशिक्षण व बळकटीकरण करणे तसेच जिल्हा व राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन योजना तयार करणे

वर्ष २०१२-१३ ची मागणी वरील उपलेखाशिर्षानुसार असावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नव्याने,

सोबत : १ (वर नमूद केल्याप्रमाणे
केंद्र शासनाची सुधारित मानके)

प्रति,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

महालेखापाल १ (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (प्रत्येकी ३प्रती)

महालेखापाल २ (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नामपूर (प्रत्येकी ३प्रती)

संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

वित्त विभाग (अर्थसंकल्प-४/अर्थसंकल्प-६/व्यय-९/अर्थोपाय कक्षा), मंत्रालय, मुंबई

सर्व सहसचिव / उपसचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व कार्यासने, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवडनस्ती / म-११ महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

प्रत माहितीसाठी अर्पणित :-

मा. मंत्री (मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

मा. राज्यमंत्री (मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

*****

शास्त्रन परिपत्रक क्र.एससीवी३-०४/२०१२/प्र.क्र.५८/म-११,
दिनांक ०९ मे, २०१२ सोबतचे सहपत्र.

No.32-7/2011-NDM-I
Government of India
Ministry of Home Affairs
(Disaster Management Division)

Lok Nayak Bhawan, New Delhi
Dated, the 16th January, 2012

To

1. Chief Secretaries of all States
2. The Relief Commissioners / Secretaries, Department of Disaster Management of all States

Subject: - Revision of Items and Norms of assistance from the State Disaster Response Fund (SDRF) and the National Disaster Response Fund (NDRF) for the period 2010 - 2015.

Sir/Madam,

I am directed to state that based on consideration of the recommendations of Thirteenth Finance Commission (TFC) on financing of expenditure on immediate relief during natural calamities for the period 2010-2015 and the report of the Expert Group set up by this Ministry, the Government of India has revised the items and norms for assistance from SDRF/ NDRF. The approved list of items and norms for assistance from SDRF / NDRF in the wake of identified natural calamities is Annexed. These revised norms will come into force prospectively with immediate effect.

2. The revised items and norms can also be downloaded from website of Disaster Management Division of Ministry of Home Affairs i.e. www.ndmindia.nic.in.
3. A copy of the communication alongwith their enclosure is also being sent to the Accountants General of the States for necessary action.
4. This supersedes this Ministry's earlier letters on this subject, the last being No.32-34/2007-NDM-I dated the 27th June, 2007 (further modified vide Letter No. 32-31/2009 NDM-I dated 31st July 2009).

Yours faithfully,

(Dev Kumar)
Director (DM-1)
Tele: 24642853 / Fax: 24603033

Encl: As above.

Copy for information and necessary follow up action to:-

1. Accountants General of all State Governments.
2. Comptroller & Auditor General (CAG), New Delhi.
3. Controller General of Accounts (CGA), New Delhi.
4. Resident Commissioners of all State Governments.

एच-०५४४ -८

REVISED LIST OF ITEMS AND NORMS OF ASSISTANCE FROM STATE DISASTER RESPONSE FUND (SDRF) AND NATIONAL DISASTER RESPONSE FUND (NDRF)

(Period 2010-15, MHA Letter No. 32-7/2011-NDM-I Dated 16th January 2012)

SNO.	ITEM	NORMS OF ASSISTANCE
1	2	3
1	GRATUITOUS RELIEF	
	a) Ex-Gratia payment to families of deceased persons	<p>Rs. 1.50 lakh per deceased person including those involved in relief operations or associated in preparedness activities, subject to certification regarding cause of death from appropriate authority.</p> <ul style="list-style-type: none"> In the case of an Indian citizen who loses his life due to a notified natural calamity in a foreign country, his family would not be paid this relief. In the case of a Foreign citizen who loses his life due to a notified natural calamity within the territory of India, his family would also not be paid this relief.
	b) Ex-Gratia payment for loss of a limb or eye(s).	<p>Rs. 43,500/- per person, when the disability is between 40% and 80%.</p> <p>Rs. 62,500/- per person, when the disability is more than 80%.</p> <p>Subject to certification by a doctor from a hospital or dispensary of Government, regarding extent and cause of disability.</p>
	c) Grievous injury requiring hospitalization	<p>Rs. 9300/- per person requiring hospitalization for more than a week.</p> <p>Rs. 3100/- per person requiring hospitalization for less than a week.</p>
	d) Clothing and utensils/ house-hold goods for families whose houses have been washed away/ fully damaged/severely inundated for more than a week due to a natural calamity.	<p>Rs. 1300/- per family, for loss of clothing.</p> <p>Rs. 1400/- per family, for loss of utensils/ household goods.</p>
	e) Gratuitous relief for families in dire need of immediate sustenance after a calamity.	<p>Rs. 30 per adult and Rs. 25 per child, not housed in relief camps. State Govt. will certify that (i) these persons have no food reserve, or their food reserves have been wiped out in the calamity, and (ii) identified beneficiaries are not housed in relief camps. Further State Government will provide the basis and process for arriving at such beneficiaries district-wise.</p> <p>GR to be provided to those who have no food reserves, or whose food reserves have been wiped out in a calamity, and who have no other immediate means of support.</p> <p>Period for providing gratuitous relief will be as per assessment of the State Executive Committee (SEC) and the Central Team (in case of NDRF). The default period of assistance will upto to 30 days, which may be extended upto 60 days in the first instance, if required, and subsequently upto 90 days in case of drought/ pest attack.</p>

2.	SEARCH & RESCUE OPERATIONS	
	(a) Cost of search and rescue measures/ evacuation of people affected/ likely to be affected	<p>As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF).</p> <p>- By the time the Central Team visits the affected area, these activities are already over. Therefore, the State Level Committee and the Central Team can recommend actual/near-actual costs.]</p>
	(b) Hiring of boats for carrying immediate relief and saving lives.	<p>As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF).</p> <p>The quantum of assistance will be limited to the actual expenditure incurred on hiring boats and essential equipment required for rescuing stranded people and thereby saving human lives during a notified natural calamity.</p>
3	RELIEF MEASURES	
	a) Provision for temporary accommodation, food, clothing, medical care, etc. for people affected/ evacuated and sheltered in relief camps.	<p>As per assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF), for a period up to 30 days. The SEC would need to specify the number of camps, their duration and the number of persons in camps. In case of continuation of a calamity like drought, or widespread devastation caused by earthquake or flood etc., this period may be extended to 60 days, and upto 90 days in cases of severe drought.</p> <p>Medical care may be provided from National Rural Health Mission (NRHM).</p>
	b) Air dropping of essential supplies	<p>As per actual, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF).</p> <p>- The quantum of assistance will be limited to actual amount raised in the bills by the Ministry of Defence for airdropping of essential supplies and rescue operations only.</p>
	c) Provision of emergency supply of drinking water in rural areas and urban areas	<p>As per actual cost, based on assessment of need by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF), up to 30 days and may be extended upto 90 days in case of drought.</p>
4.	CLEARANCE OF AFFECTED AREAS	
	a) Clearance of debris in public areas.	<p>As per actual cost within 30 days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team for assistance to be provided under NDRF.</p>
	b) Draining off flood water in affected areas	<p>As per actual cost within 30 days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team (in case of NDRF).</p>
	c) Disposal of dead bodies/ Carcasses	<p>As per actual, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF).</p>
5	AGRICULTURE	
(i)	Assistance to small and marginal farmers.	
A.	Assistance for land and other loss	
	a). De-silting of agricultural land (where thickness of sand/ silt deposit is more than 3", to be certified by the competent authority of the State Government.)	<p>Rs. 8,100/- per hectare for each item.</p>

	b) Removal of debris on agricultural land in hilly areas	(Subject to the condition that no other assistance/ subsidy has been availed of by/ is eligible to the beneficiary under any other Government Scheme)
	c) De-silting/ Restoration/ Repair of fish farms	
	d) Loss of substantial portion of land caused by landslide, avalanche, change of course of rivers.	Rs. 25,000/- per hectare to only those small and marginal farmers whose ownership of the land is legitimate as per the revenue records.
B.	Input subsidy (where crop loss is 50% and above)	
	a) For agriculture crops, horticulture crops and annual plantation crops	Rs. 3,000/- per ha. in rainfed areas. Rs. 6,000/- per ha. in assured irrigated areas, subject to minimum assistance not less than Rs.500 and restricted to sown areas.
	b) Perennial crops	Rs. 8,000/- ha. for all types of perennial crops subject to areas being sown and subject to minimum assistance not less than Rs.1000/-.
	c) Sericulture	Rs. 3,200/- per ha. for Eri, Mulberry, Tussar Rs. 4,000/- per ha. for Muga
(ii)	Input subsidy to farmers other than small and marginal farmers	Rs.3000/- per hectare in rainfed areas Rs.6000/- per hectare for areas under assured irrigation. Rs.8000/- per hectare for all types of perennial crops. Assistance may be provided where crop loss is 50% and above, subject to a ceiling of 1 ha. per farmer and upto 2 ha per farmer in case of successive calamities irrespective of the size of holding being large.
6.	ANIMAL HUSBANDRY - ASSISTANCE TO SMALL AND MARGINAL FARMERS	
	i) Replacement of milch animals, draught animals or animals used for haulage	Milch animals - Rs.16,000/- Buffalo/ cow/ camel/ yak etc. Rs.1650/- Sheep/ Goat Draught animals - Rs.15000/- Camel/ horse/ bullock, etc. Rs.10,000/- Calf/ Donkey/ Pony/ Mule The assistance may be restricted for the actual loss of economically productive animals and will be subject to a ceiling of 1 large milch animal or 4 small milch animals or 1 large draught animal or 2 small draught animals per household irrespective of whether a household has lost a larger number of animals. (The loss is to be certified by the Competent Authority designated by the State Government). Poultry:- Poultry @ 37/- per bird subject to a ceiling of assistance of Rs 400/- per beneficiary household. The death of the poultry birds should be on account of a natural calamity. Note:- Relief under these norms is not eligible if the assistance is available from any other Government Scheme, e.g. loss of birds due to Avian Influenza or any other diseases for which the Department of Animal Husbandry has a separate scheme for compensating the poultry owners.

	ii) Provision of fodder / feed concentrate in cattle camps.	Large animals- Rs. 32/- per day Small animals- Rs. 16/- per day, As per actual for 15 days, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team. (in case of NDRF)
	iii) Water supply in cattle camps.	As per actual for 15 days, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team. (in case of NDRF)
	iv) Additional cost of medicines and vaccine.	As per actual cost, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team, (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census and subject to the certificate by the competent authority about the requirement of medicine and vaccine being calamity related.
	v) Transport of fodder to cattle outside cattle camps	As per actual cost of transport, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census.
7	FISHERY	
	i) Assistance to Fisherman for repair / replacement of boats, nets - damaged or lost -- Boat -- Dugout-Canoe -- Catamaran -- net (This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity, under any other Government Scheme.)	Rs. 3,000/- for repair of partially damaged boats only Rs. 1,500/- for repair of partially damaged net Rs. 7,000/- for replacement of fully damaged boats Rs. 1,850/- for replacement of fully damaged net
	ii) Input subsidy for fish seed farm	Rs. 6,000 per hectare. (This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity, under any other Government Scheme, except the one time subsidy provided under the Scheme of Department of Animal; Husbandry, Dairying and Fisheries, Ministry of Agriculture.)
8	HANDICRAFTS/HANDLOOM - ASSISTANCE TO ARTISANS	
	i) For replacement of damaged tools/ equipment	Rs. 3000 per artisan for equipments. - Subject to certification by the competent authority designated by the Government about damage and its replacement.
	ii) For loss of raw material/ goods in process/ finished goods	Rs. 3,000 per artisan for raw material. - Subject to certification by Competent Authority designated by the State Government about loss and its replacement.
9	HOUSING	
	a) Fully damaged/ destroyed houses	
	i) Pucca house	Rs. 35,000/- per house
	ii) Kutch House	Rs. 15,000/- per house
	b) Severely damaged houses	
	i) Pucca House	Rs. 6,300/- per house
	ii) Kutch House	Rs. 3,200/- per house

	(c) Partially Damaged Houses – both pucca/ kutcha (other than huts) where the damage is at least 15 %	Rs. 1,900/- per house
	d) Damaged / destroyed huts:	Rs. 2,500/- per hut, <i>(Hut means temporary, make shift unit, inferior to Kutcha house, made of thatch, mud, plastic sheets etc. traditionally recognized as hut by the State/ District authorities.)</i> <i>Note: -The damaged house should be an authorized construction duly certified by the Competent Authority of the State Government.</i>
	e) Cattle shed attached with house	Rs. 1,250/- per shed.
10	INFRASTRUCTURE	
	<p><i>Repair/restoration (of immediate nature) of damaged infrastructure:</i></p> <p><i>(1) Roads & bridges (2) Drinking Water Supply Works, (3) Irrigation, (4) Power (only limited to immediate restoration of electricity supply in the affected areas), (5) Schools, (6) Primary Health Centres, (7) Community assets owned by Panchayat.</i></p> <p>Sectors such as Telecommunication and Power (except immediate restoration of power supply), which generate their own revenues, and also undertake immediate repair/ restoration works from their own funds/ resources, are excluded.</p>	<p><i>Activities of immediate nature :</i></p> <p>Illustrative lists of activities which may be considered as works of an immediate nature are given in the enclosed Appendix.</p> <p><i>Assessment of requirements :</i></p> <p>Based on assessment of need, as per States' costs/ rates/ schedules for repair, by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF).</p> <ul style="list-style-type: none"> - As regards repair of roads, due consideration shall be given to Norms for Maintenance of Roads in India, 2001, as amended from time to time, for repairs of roads affected by heavy rains/floods, cyclone, landslide, sand dunes, etc. to restore traffic. For reference these norms are <ul style="list-style-type: none"> • Normal and Urban areas: upto 15% of the total of Ordinary Repair (OR) and Periodical Repair (PR). • Hills: upto 20% of total of OR and PR. <p><i>Note: States shall first use its provision under the budget for regular maintenance and repair.</i></p>
11	PROCUREMENT	
	Procurement of essential search, rescue and evacuation equipments including communication equipments, etc. for response to disaster.	<ul style="list-style-type: none"> - Expenditure is to be incurred from SDRF only (and not from NDRF), as assessed by the State Executive Committee (SEC). - The total expenditure on this item should not exceed 5% of the annual allocation of the SDRF.

*****

Illustrative list of activities identified as of an immediate nature.**1. Drinking Water Supply :**

- i) Repair of damaged platforms of hand pumps/ring wells/ spring-tapped chambers/public stand posts, cisterns.
- ii) Restoration of damaged stand posts including replacement of damaged pipe lengths with new pipe lengths, cleaning of clear water reservoir (to make it leak proof).
- iii) Repair of damaged pumping machines, leaking overhead reservoirs and water pumps including damaged intake - structure, approach gantries/jetties.

2. Roads

- i) Filling up of breaches and potholes, use of pipe for creating waterways, repair and stone pitching of embankments.
- ii) Repair of breached culverts.
- iii) Providing diversions to the damaged/washed out portions of bridges to restore immediate connectivity.
- iv) Temporary repair of approaches to bridges/embankments of bridges., repair of damaged railing bridges, repair of causeways to restore immediate connectivity, granular sub base, over damaged stretch of roads to restore traffic.

3. Irrigation :

- i) Immediate repair of damaged canal structures and earthen/masonry works of tanks and small reservoirs with the use of cement, sand bags and stones.
- ii) Repair of weak areas such as piping or rat holes in dam walls/ embankments.
- iii) Removal of vegetative material/building material/debris from canal and drainage system.

4. Health :

Repair of damaged approach roads, buildings and electrical lines of PHCs/ community Health Centres.

5. Community assets of Panchayat

- a) Repair of village internal roads.
- b) Removal of debris from drainage/sewerage lines.
- c) Repair of internal water supply lines.
- d) Repair of street lights.
- e) Temporary repair of primary schools, Panchayat ghars, community halls, *anganwadi*, etc.

*****